

RÄTTVIKS KOMMUN
rattvik@rattvik.se

2023-06-29

1 (18)

Dnr- SI 2023:1519

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Vikarbyns skola i Rättviks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Vikarbyns skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elevs förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Vikarbyns skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att beslutade rutiner följs och att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna säkerställer att all undervisning bygger på en ändamålsenlig struktur och aktivt lärarstöd så att elevernas engagemang för skoluppgifterna bibehålls.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare och elever följer upp och analyserar studieron och utifrån resultatet leder och organiserar ett systematiskt förbättringsarbete för att åstadkomma ett gemensamt arbete med studieron.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar för och säkerställer att de genomför ett arbete med att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **6 september 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. 2023:1519) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Vikarbyns skola leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp skolans resultat men att analysen saknar tillräckligt bredd och djup för att ge rektorn underlag för beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten. Skolan saknar också ett strategiskt arbete för att säkerställa att flickor och pojkar får samma förutsättningar att lära och utvecklas. Vidare framkommer att rektorns ledning av den pedagogiska verksamheten är otillräcklig för att tydliggöra rutiner och säkerställa att skolan arbetar mot beslutade målsättningar.

Rektorn följer i viss utsträckning upp verksamheten men analysen är begränsad

Granskningen visar att rektorn leder ett systematiskt arbete med att följa upp och analysera verksamheten avseende kunskapsresultat och trygghet men att uppföljningen av undervisning, studiero och värdegrundsarbete är otillräcklig. Dessutom är analyserna på skolnivå inte omfattande nog för att ge ett tillräckligt underlag för skolans utvecklingsarbete och fördelning av resurser. Av granskningen framkommer att rektorn följer upp elevernas kunskapsutveckling genom prognosmöten, genom lärarnas omdömen i samtliga årskurser och ämnen samt genom bedömningsstöd, nationella prov och screeningar i ämnena svenska och matematik. I rektorsintervjun framkommer att rektorn följer undervisningen genom dialog med lärare, elever och vårdnadshavare och i viss utsträckning genom spontana lektionsbesök. En representant för elevhälsan berättar visserligen att hen, på eget initiativ och för sitt eget arbete, följer upp vissa värdegrundsfrågor men att resultatet av uppföljningen stannar hos representanten. Rektorn berättar däremot att skolans uppföljning av mjuka värden fokuserar på trygghet framför värdegrund.

Av granskningen framgår vidare att rektorn har gett lärarna i uppdrag att analysera sina resultat och erbjuder lärarna frågor att utgå ifrån vid analyserna. Det är dock valfritt om frågorna ska användas och utifrån det vad som ska analyseras. Av lärarnas redogörelser i kvalitetsarbetet blir det också tydligt att dessa främst handlar om uppföljning av elevernas resultat och då särskilt i ämnet svenska där elevresultaten redovisas utifrån uppnådda delar av det centrala innehållet. Samtidigt blir det tydligt att analysen av elevresultaten utgår från ett kategoriskt perspektiv där elevernas resultat snarare förklaras utifrån svaga och starka elever än till exempel utifrån den erbjudna undervisningen eller studieron. Vidare saknas en analys på skolenivå som är så djup och bred att den ger möjlighet att sätta in riktade, uppföljningsbara insatser och därigenom effektivt styra skolans resurser. Det blir tydligt genom årets prioriterade mål, matematik och trygghet. Bägge målen kvarstår från föregående läsår då skolan konstaterat att målet avseende matematik inte uppfyllts och att trygghetsmålet inte kunnat utvärderats eftersom uppföljningsfrågorna till eleverna inte utformats så att de gav svar på hur eleverna upplever rasterna. I matematiken hade skolan som mål att halvera antalet elever med behov av stödinsatser och öka antalet elever med godtagbara kunskaper. Vare sig analyserna på klassnivå eller ämnesnivå ger en bild av vilka kunskaper som eleverna behöver utveckla för att skolan ska kunna uppnå målen, analyserna visar inte heller på någon form av utvärdering av det tidigare årets insatser. De föreslagna insatserna för att stärka matematiken blir därför allmänna och löst kopplade till målen. När det gäller trygghet som prioriterat område saknas en analys som förklarar varför trygghet prioriterades, vilket är anmärkningsvärt mot bakgrund av att skolans undersökningar visar på en god trygghet för eleverna.

Rektorn arbetar inte strategiskt för att ge flickor och pojkar likvärdiga villkor i utbildningen

Granskningen visar att skolan visserligen följer upp elevernas resultat fördelat på flickor och pojkar men att skolan saknar ett systematiskt och gemensamt arbete och analys för att säkerställa att flickor och pojkar får likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål. I intervjun med rektorn framkommer att den enda insatsen inom området som skolan initierat detta läsår är en föreläsning om genus. Rektorn konstaterar att det finns skillnader i resultaten mellan flickor och pojkar samt att lärarna erbjuds ett tillfälle att reflektera kring skillnaderna i samband med kvalitetsarbetet utifrån de analysfrågor som rektorn erbjuder lärarna. Rektorn lyfter även att pojkarnas läsinläring stärkts genom skolans arbete med att skriva sig till läsning (ASL). I lärarintervjun framkommer flera exempel på olika strategier som lärarna använder för att till exempel fördela taltid och hur flera av dem pratat om jämställdhet i samband med FN-dagen, men poängterar att det jämställdhetsarbete

som bedrivs bygger på enskilda lärares initiativ. Lärarna berättar också att det saknas ett strategiskt arbete för att erbjuda flickor och pojkar samma förutsättningar. Elevhälsans representanter berättar att det finns ett behov av att arbeta med de olika förutsättningarna för undervisning mellan flickor och pojkar, och ett forum för att hantera frågorna, vidare berättar elevhälsan att de har svårare att få acceptans för flickors stödbehov från lärarna än för pojkarnas. Skolinspektionens enkät visar att cirka 90 procent av den pedagogiska personalen vid samtliga deltagande skolenheter värderar sitt jämställdhetsarbete högre än vad personalen på skolan gör enligt Skolinspektionens enkät vårterminen 2022 ¹.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet är otillräcklig

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för samverkan mellan lärarna genom att avsätta tid för respektive arbetslag, men att ledning och uppföljning av den dagliga verksamheten är otillräcklig. I samband med uppstart och avslut av läsåret avsätts tid då lärarna går igenom rutiner. Rektorn följer protokollen från arbetslagsmötena och nämner att vissa utvecklingsfrågor, exempelvis kring lektionsstruktur, lyfts till diskussion. Intervjuer med lärarna visar dock att det saknas tydliga beslut, rutiner och systematik för att säkerställa att utvecklingsinsatserna leder till gemensamma arbetssätt som ger avtryck i undervisningen.

Av granskningen framkommer att rektorn lägger ett stort förtroende för den dagliga ledningen av verksamheten på respektive arbetslag. I lärarintervjuer framkommer att rektorn inte i tillräcklig utsträckning stödjer och säkrar att ledningen fungerar eller skapar förutsättningar genom tydliga rutiner, roller och mandat. Rektorn berättar att hon är medveten om att ett av de två arbetslagen efterfrågat ledning och varit drabbade av hög frånvaro. Rektorn berättar även att rutiner och utvecklingsområden tydliggörs för personalen vid början av hösten. Samtidigt berättar rektorn att hon är medveten om att lärarna i olika grad följer beslutade rutiner och att vissa lärare föredrar att arbeta själva framför att samverka. Rektorn exemplifierar med att hon uppmärksammat att lärarna, trots rektors beslut om att genomföra auskultationer hos varandra och dokumentera dessa, inte genomfört auskultationer. Utifrån både lärar- och rektorsintervjun framgår att nyanställda lärare inte systematiskt informeras om innehållet i skolans utvecklingsarbete.

Rektorn säkerställer inte att obehöriga lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Det framkommer i rektorsintervjun såväl som i lärarintervjun att

¹ Skolinspektionen 2022. Skolenkäten, resultat jämställdhet, våren 2022, Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

nyanställda lärare får en introduktion i kommunens administrativa rutiner och att vissa lärare, men inte alla, har fått en mentor. Eftersom skolan i de flesta årskurserna endast består av en klass så blir lärarna dessutom ensamma i planeringen av undervisningen och saknar den naturliga samverkan som samplanering av undervisning ofta medför. Möjligheten till hjälp och stöd av både skolledning, elevhälsa och kollegor bygger således både på självinsikt om utvecklingsmöjligheter och på att de enskilda lärarna är bekväma med att blotta eventuella utmaningar för kollegor i arbetslaget.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att beslutade rutiner följs och att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Granskningen visar att rektorn ger organisatoriska förutsättningar för lärare att samverka och lära kollegialt i form av tid och lokaler, men rektorn försäkrar sig inte om att beslutade rutiner och lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen. Utan en systematisk uppföljning av undervisningen begränsas rektorns inblick i hur verksamheten bedrivs och att det kollegiala lärandet utvecklar undervisningen och elevernas lärande. Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna hittar former för hur rektorn mer systematiskt ska få en inblick i hur undervisningen bedrivs och om det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Rektorn behöver därför se till att lärarna samverkar kring och tillämpar skolans prioriterade utvecklingsområden genom att exempelvis ge en tydlig agenda så att varje möte blir effektivt, samt genom att följa upp arbetet i form av exempelvis strukturerade lektionsobservationer. Rektorn behöver även se till att nyanställda lärare får det stöd de är i behov av för att tillgodogöra skolans rutiner och komma igång med sitt arbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att den undervisningen har inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna överlag har höga förväntningar på eleverna. Eleverna erbjuds i de flesta fall möjlighet att reflektera och använda sig av olika strategier för lärande. Undervisningen är varierad men det skiljer sig beroende på lärare avseende struktur, aktivt lärarstöd, anpassning och förmåga att bibehålla elevernas engagemang.

Överlag utformas undervisningen så att den motiverar, stärker elevernas självförtroende och anpassas utifrån elevernas förutsättningar

Granskningen visar att undervisningen oftast har tydliga inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation. Samtidigt visar granskningen att lärarnas undervisning och utformningen av arbetsformer inte är resultatet av gemensamma processer för att stärka elevernas självförtroende och motivation, utan bygger på lärarnas egna initiativ. Lärarna berättar i intervju att de genom att själva visa engagemang för skoluppgifterna kan skapa engagemang hos eleverna. Under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde berömde och bekräftade lärarna elevernas svar och arbete. Lärare berättar om hur de försöker stärka elevernas självbild genom att utforma lagom svåra uppgifter, genom att eleverna får arbeta på sätt de är välbekanta med och genom att eleverna får arbeta med kamratbedömning för att stärka varandra och där fokus är att det positiva ska överväga det negativa. Lärare berättar även hur de motiverar eleverna att arbeta med sina uppgifter genom att själva spela teater eller locka med belöningar.

Granskningen visar att nivån av anpassning efter elevernas förmåga skiftar mellan lärare. Vissa lärare berättar hur de utformar undervisningen så att eleverna ska kunna arbeta och utmanas utifrån förmåga samt hur de anpassar sin bedömning utifrån elevernas förmåga. Flera lärare berättar också om läromedel som möjliggör anpassning av nivån utifrån elevernas förmåga både avseende lättare och svårare uppgifter. Samtidigt beskriver elevhälsans representanter att nivån av anpassningar skiljer sig mellan lärare. Medan vissa lärare är skickliga och väver in anpassningar i den ordinarie undervisningen i form av ledning och stimulans finns andra lärare som arbetar med många enskilda extra anpassningar. Skolinspektionens observationer visar även skillnader mellan hur lärarna anpassar undervisningen för att elever ska kunna följa med och utvecklas. Eleverna beskriver att det skiljer sig mellan ämnen och

lärare avseende om lärarna utmanar elever som ligger långt framme kunskapsmässigt eller om eleverna får mer utmanande uppgifter om de snabbt blir klara.

Undervisningen genomförs i flera fall så att eleverna ges möjlighet att vara delaktiga i sitt eget lärande

Granskningen visar att lärarna i viss utsträckning arbetar med att utveckla elevernas förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande. Flera av Skolinspektionens lektionsobservationer visar att lärare till exempel arbetar med att ställa intresseväckande frågor och låter eleverna resonera och diskutera i klassrummet för att komma fram till lösningar. Det blir också tydligt vid observationer hur lärare resonerar med eleverna om olika strategier för att komma fram till svar på uppgifter. I lärarintervju framkommer att lärare använder skolans lärplattform för att tydliggöra vad de ska arbeta med. Samtidigt framkommer det i intervjun med representanter för elevhälsan att de ofta träffar elever som saknar förmågan att planera sitt arbete och som inte heller vågar vända sig till lärarna för att få stöd avseende hur de ska ta gå till väga för att lösa sina uppgifter.

Granskningen visar även på att eleverna i viss utsträckning bjuds in i arbetet med att planera och utvärdera undervisningen. Av intervjuer och inkommen information framkommer att den gemensamma utvärderingen av undervisningen är när lärarna själva utvärderar undervisningen i samband med att läsåret avslutats. Utifrån lärarintervjuer visar det sig dock att olika lärare använder olika tekniker, om och, när de utvärderar undervisningen. Några lärare nämner dialog med eleverna i samband med utvecklingssamtalen, andra arbetar med avstämningar i form av frågor, exit tickets för att visa vad eleverna anser om inslag i undervisningen. I elevintervjuer framkommer att det är vissa lärare som låter eleverna vara delaktiga i utvärdering av undervisningen medan andra inte efterfrågar deras synpunkter.

Undervisningen är varierad och i huvudsak strukturerad samt innehåller ett aktivt lärarstöd, men undantag finns

Granskningen visar att det beror på vilken lärare eleverna har om undervisningen är strukturerad och om läraren förmår att fånga elevernas intresse och tydliggöra för eleverna vad de ska arbeta med. Skolinspektionens observationer och intervjuerna visar samstämmigt att vissa lärare har utarbetat en tydlig och återkommande struktur för sina lektioner. Lärarintervjuerna visar att den strukturen är framtagen av de enskilda lärarna men har det gemensamt att den är välbekant för eleverna och har utformats för att tydliggöra lärarens ledarroll, fånga elevernas uppmärksamhet och hjälpa eleverna att fokusera på arbetet. Samtidigt framgår av observationer och intervjuer att skolan saknar gemensamma strukturer för undervisningen bortsett från

att skolan arbetar på ett likvärdigt sätt med att gå igenom schemat för dagen. Det blir också tydligt att det finns lärare där strukturen inte är lika tydlig där elevers intresse inte fångas under genomgången och elever inte heller förstår eller kommer igång med sitt arbete.

Av granskningen framgår vidare att lektionerna generellt planeras så att eleverna erbjuds en variation och ett aktivt lärarstöd. Både lektionsobservationer och elevintervjuer visar att övervägande planeras lektionerna så att eleverna möter en variation av såväl uppgifter som arbetsformer men också att lärarna arbetar med pauser för att eleverna ska orka upprätthålla sitt engagemang. Observationer visar på hur elever får arbeta gemensamt, i par och enskilt och hur innehållet varierar genom olika former av media och olika typer av uppgifter. Det är också tydligt att lärarna försöker stödja eleverna så att de kommer igång med sina uppgifter och upprätthåller sitt engagemang både genom att säkerställa att gruppen förstått och genom att ge riktat stöd till enskilda elever. Arbetets utfall skiljer sig dock både avseende om lärarna lyckas fånga upp vilka elever som behöver stöd och har svårt att komma igång men främst avseende hur lärarna lyckas skapa en struktur som där det blir tydligt vad som förväntas av eleverna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna säkerställer att all undervisning bygger på en ändamålsenlig struktur och aktivt lärarstöd så att elevernas engagemang för skoluppgifterna bibehålls.

Granskningen visar att det varierar hur väl lektionerna är strukturerade och hur lärarstödet fungerar, vilket påverkar hur väl eleverna bibehåller engagemanget för skoluppgifterna under lektionerna. Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att tillsammans med lärarna arbeta fram en ändamålsenlig, gemensam lektionsstruktur samt stärka ett och ett aktivt lärarstöd så att eleverna ges förutsättningar för att komma igång och bibehålla engagemang för skoluppgifterna. Arbetet tillsammans med lärarna bör även behandla hur rektorn kan säkerställa att framtagna arbetsformer gynnar en ändamålsenlig struktur och det aktiva lärarstödet, att det ger avtryck i undervisningen.

Genom att genomföra systematiska lektionsbesök får rektorn en uppfattning om lärarnas styrkor och utmaningar och kan på sått sammanföra och rikta det kollegiala lärandet så att erfarna och skickliga lärare kan stödja sina kollegors utveckling.

Eftersom rektorn i intervjun berättat att skolan redan påbörjat planeringen för ett kollegialt lärande genom auskultation finns förutsättningarna att få till stånd ett sådant. Ett systematiskt arbete där lärarna observerar varandras lektioner med ett tydligt mål för observationen, till exempel struktur och tydlighet, eller hur eleverna motiveras och bibehåller engagemanget. Rektorn, lärarna och elevhälsan kan sedan diskutera hur undervisningens kvalitet kan utvecklas utifrån de goda exempel som observerats. Att kollegiet uppmärksammar och får en gemensam syn på vad som gynnar eleverna kan öka elevernas möjlighet till en god undervisning.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att det finns ett medvetet och gemensamt arbete för att skapa trygghet på skolan. Däremot har arbetet för att ge samtliga elever en god studiero inte på samma sätt bedrivits medvetet och gemensamt. Lärarna har olika förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero och utfallet av arbetet skiljer sig mellan olika lärare.

Det finns ett medvetet arbete kring att skapa en trygg skola

Granskningen visar att skolan bedriver ett välfungerande arbete med att säkerställa tryggheten på skolan. Av granskningen framgår att alla elevers upplevelse av trygghet systematiskt följs upp genom enkäter, vid utvecklingssamtal och genom att följa upp kränkingsanmälningar. Resultatet sammanställs och utifrån det beslutas om generella åtgärder, även om det saknas en vägledande analys för besluten. Sedan ett år tillbaka arbetar skolan med tryggheten som ett prioriterat mål med målsättningen att samtliga elever ska svara positivt i trygghetsenkäten, att ingen elev ska känna sig ensam under rasten och att antalet kränkningar ska minska. För att nå dit har skolan bland annat uppdelade raster för låg- respektive mellanstadiet, korridorvårdar, fadderverksamhet, rastaktiviteter och bestämda platser i matsalen. Av intervju med lärare och elever framgår att eleverna känner sig trygga på skolan. Av den information

som rektor lämnat till Skolinspektionen framgår att det kontinuerligt avsätts tid för att diskutera gemensamma förhållningssätt. Resultatet på skolenkäten visar även att elevernas upplevelse av trygghet ligger cirka 25 procent högre än snittet för samtliga deltagande skolenheter².

Skolan saknar ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att skolan saknar ett gemensamt arbete med att skapa och upprätthålla studiero. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att det skiljer sig mellan lärarna avseende hur arbetet med att skapa och upprätthålla studiero bedrivs och att det saknas gemensamma rutiner för hur arbetet ska gå till. Medan vissa lektioner visar på en mycket god studiero där eleverna kan ägna sig åt den planerade undervisningen finns andra lektioner där flera elever ägnar sig åt annat än det planerade arbetet på ett sådant sätt att det påverkar övriga elevers möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet. Bilden bekräftas av eleverna, där elever från några klasser upplever att de har studiero medan andra elever beskriver att det skiftar beroende på lärare. Lärarna bekräftar i intervju att det saknas ett gemensamt arbete med studiero och att de gör olika. Enligt rektorn har arbetet med tydlig lektionsstruktur och extra anpassningar, som är viktigt för studiero, har fallit bort på grund av att nya lärare börjat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare och elever följer upp och analyserar studieron och utifrån resultatet leder och organiserar ett systematiskt förbättringsarbete för att åstadkomma ett gemensamt arbete med studieron.

Granskningen visar att enskilda lärare arbetar med studiero men att arbetet inte är gemensamt och inte kommer alla elever tillgodo, vilket i flera fall påverkar elevers koncentration och fokus så att de har svårt att komma igång och bibehålla engagemang i skolarbetet. Skolinspektionen rekommenderar att rektorn leder och organiserar ett arbete för att undersöka hur studieron ser ut i olika elevgrupper, och hur den påverkar elevernas möjligheter att lära. I arbetet kan rektorn tillsammans med personal och elever söka förklaringar till vad som påverkar studieron negativt och vilka framgångsfaktorer som finns när studieron är välfungerande. Därefter kan ett

² Skolinspektionen 2022. Skolenkäten, resultat trygghet, våren 2022, Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

systematiskt arbete inledas i syfte att samtliga elever ska uppleva en tillfredsställande studiero där de kan koncentrera sig på skolarbetet. I detta arbete bör ingå konkreta saker som hur eleverna möts då de kommer in i ett klassrum, hur eleverna är placerade i klassrummet eller hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, eller att planera och genomföra undervisningen på ett sådant sätt som både stödjer, motiverar och tankemässigt utmanar eleverna. I det arbetet är det en fördel om skolans elevhälsa involveras. I arbetet med studiero behöver både personal och elever involveras så att förväntningar och förhållningssätt blir gemensamma, tydliga och allmänt kända. Eleverna behöver även vara delaktiga för att skapa samsyn kring hur arbetet med studieron bör bedrivas. Detta kan ske dels genom att rektorn och lärare lyssnar på elevernas uppfattning om studieron och undervisningens kvalitet, dels genom att eleverna får vara med och ha synpunkter på det förebyggande arbete som bedrivs och dels vilka förhållningsregler som bör gälla i klassrummet. I arbetet ingår även att på ett systematiskt sätt utvärdera att de insatser som görs i syfte att förbättra studieron har önskad effekt och vid behov ompröva och sätta in andra åtgärder.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan saknar ett systematiskt arbete för att säkerställa rättssäker och likvärdig bedömning och betygsättning. Rektorn ger inte heller lärarna tillräckliga förutsättningar för att tillsammans kvalitetssäkra bedömning och betygsättning.

Rektorn har inte uppmärksammat några skillnader i bedömning och betygsättning

Granskningen visar att rektorn följer upp lärarnas bedömning och betygsättning men det saknas belägg för att rektorn uppmärksammar eller ifrågasätter skillnader i bedömning eller betygsättning som kan ha sin grund i att lärare tolkar bedömningskriterier på olika sätt och att bedömningen därmed inte är likvärdig. Rektorn beskriver visserligen skriftligt att prognosmötena visar på att bedömningarna

över tid blir mer differentierade och att hon inte uppmärksammat några stora obefogade skillnader i bedömningar. Samtidigt kan rektorn eller lärarna under intervjun ge exempel på att rektorn uppmärksammat någon skillnad i bedömning eller betygsättning som hon tagit upp med lärare till diskussion.

Lärarna saknar goda förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg

Granskningen visar att lärarnas förutsättningar och metoder för att kvalitetssäkra omdömen och betyg inte är tillräckliga. Rektorn beskriver visserligen att de ofta diskuterar omdömen på skolan, att de arbetade gemensamt med Lgr22 där bedömningskriterier ingick, att diskussioner om underlag för bedömning kan förekomma under prognosmöten, att kollegor bedömer tillsammans och att det finns ett gemensamt arbete med likvärdig bedömning inom kommunen. Samtidigt tydliggör intervjun att rektorns insikt i hur lärarnas arbete med likvärdiga bedömningar och metodval bedrivs är begränsad. Rektorn berättar att hon inte känner till om lärarna baserar sina bedömningar på olika underlag. Rektorn berättar även att lärarnas sambedömning med andra skolor i kommunen inte blivit av innevarande läsår. Lärarna berättar att de både saknar tid och direktiv kring hur de ska arbeta för att betygen ska bli likvärdiga och rättvisa. Lärarna berättar att både behöriga och obehöriga lärare lämnats ensamma med bedömningarna av de nationella proven i årskurs 6. Lärarna berättar också att en obehörig lärare behövde vända sig till sitt fackförbund för att få en kollega att sambedöma med och att läraren då fick en lärarkollega från en annan skola att sambedöma med i samband med betygsättningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar för och säkerställer att de genomför ett arbete med att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Granskningen visar att lärarnas förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg, i form av sambedömning med gemensamma metoder, är begränsade eftersom det saknas systematik och regelbundenhet i arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att utveckla arbetet för likvärdighet genom att ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg. För att säkerställa en likvärdig bedömning av elevers kunskaper kan rektorn till exempel se till att en systematisk samverkan kring bedömning kommer till stånd. I detta ingår att lärare får tid och möjlighet att regelbundet och tillsammans med kollegor under

läsåret diskutera hur de kan utforma olika bedömningssituationer, hur dessa ska bedömas samt hur de nationella proven och bedömningsstöden kan användas som underlag vid betygssättning. Detta kan rektorn med fördel ansvara för genom att exempelvis planera och delta i möten då lärare diskuterar bedömning, ge tydliga instruktioner till samtalsledare samt utforma tydliga mötesstrukturer. Vid behov kan rektorn också ordna externa möjligheter till samverkan kring bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Lena Westerman Annerborn.

Utredare Henrik Fredriksson har varit föredragande i ärendet.

I handläggningen av ärendet har även utredare Tina Bröms medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Vikarbyns skola är en grundskola med årskurserna 1-6. Huvudman för skolan är Rättviks kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens besök 148 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 23-24 maj 2023 och genomförde digitala intervjuer den 31 maj 2023. Besöket och intervjuerna genomfördes av Tina Bröms och Henrik Fredriksson.